

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ТА ЗАХИСТУ БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

за спеціальністю 231 Соціальна робота
освітньо-професійної програми «Соціальна робота»
для здобувачів освіти усіх форм навчання

Рецензенти:

В. Л. Погрібна – доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри соціології та політології Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

О. О. Хватинець – директор Харківського обласного центру соціальних служб (Харківський ОЦСС), голова Харківської обласної громадської організації «Професійна ліга соціальних працівників Харківщини».

*Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 5 від 15.02.2023 р.)*

М 54 **Методичні рекомендації до підготовки та захисту бакалаврської кваліфікаційної роботи за спеціальністю 231 Соціальна робота освітньо-професійної програми «Соціальна робота» для здобувачів освіти усіх форм навчання /** О. В. Бутиліна, С. М. Вакуленко, І. М. Вітковська, І. А. Євдокимова, О. М. Плахова, С. В. Садрицька, В. В. Сичова, Ю. Г. Сорока; за ред. І. А. Євдокимової. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. – 36 с.

Методичні рекомендації містять вимоги до написання, оформлення та захисту кваліфікаційної роботи випускників освітньо-професійної програми «Соціальна робота» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 231 «Соціальна робота».

УДК 364:378.147.091.33-028.21(072)

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2023

© Бутиліна О. В., Вакуленко С. М.,
Вітковська І. М., Євдокимова І. А.,
Плахова О. М., Садрицька С. В.,
Сичова В. В., Сорока Ю. Г., 2023

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2023

Навчальне видання

Бутиліна Олена Вікторівна
Вакуленко Світлана Миколаївна
Вітковська Інна Миколаївна
Євдокимова Ірина Анатоліївна

Плахова Олена Миколаївна
Садрицька Світлана Валеріївна
Сичова Вікторія Вікторівна
Сорока Юлія Георгіївна

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІ ДО ПІДГОТОВКИ ТА ЗАХИСТУ
БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

за спеціальністю 231 Соціальна робота освітньо-професійної програми
«Соціальна робота» для здобувачів освіти усіх форм навчання

За ред. *І. А. Євдокимової*

Коректор *Л. Є. Стешенко*
Комп'ютерне верстання *В. В. Савінкова*
Макет обкладинки *І. М. Дончик*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 2,14. Наклад 50 пр. Зам. № .....

Видавець і виготовлювач
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009
Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна
Тел. 705-24-32

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Загальні положення про виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи.....	5
2. Зміст і структура бакалаврської кваліфікаційної роботи	7
3. Вимоги до оформлення бакалаврської кваліфікаційної роботи.....	10
4. Дотримання академічної доброчесності при підготовці бакалаврської кваліфікаційної роботи	14
5. Подання до захисту бакалаврської кваліфікаційної роботи.....	18
6. Підготовка до захисту бакалаврської кваліфікаційної роботи.....	21
7. Захист бакалаврської кваліфікаційної роботи	21
Список використаних джерел	25
Додатки	26
Додаток А. Приклад оформлення титульного аркуша	26
Додаток Б. Приклад оформлення завдання	27
Додаток В. Приклад оформлення змісту	29
Додаток Г. Приклад оформлення анотації.....	30
Додаток Д. Приклади укладання бібліографічного опису для Списку використаних джерел.....	31
Додаток Е. Бланк заяви про проведення перевірки на наявність запозичень з інших документів.....	35
Додаток Ж. Приклади тем бакалаврської кваліфікаційної роботи	36

ВСТУП

Написання кваліфікаційної роботи є одним з основних етапів підготовки фахівців за освітньо-професійною програмою «Соціальна робота» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 231 «Соціальна робота» в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. Відповідно до «Освітнього стандарту спеціальності "Соціальна робота"» [9], публічний захист кваліфікаційної роботи є обов'язковою формою атестації студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Бакалаврська кваліфікаційна робота дозволяє здобувачам продемонструвати набуті знання та вміння з соціальної роботи, вдосконалити здатність вирішувати як проблеми соціальної сфери, так і конкретні проблеми особистості, сім'ї, групи або громади, які перебувають у складній ситуації та потребують фахової допомоги соціальних працівників.

Робота є самостійною науково-практичною розробкою, яка має базуватися на теоретичних знаннях і практичних навичках, які здобувачі отримали під час аудиторних занять та проходження практик в установах та організаціях соціальної сфери.

Мета бакалаврської кваліфікаційної роботи – засвідчення здобувачами вищої освіти ґрунтовних теоретичних засад соціальної роботи; демонстрація здатності до аналізу та вирішення проблем соціальної сфери, громади, а також особистості, сім'ї, групи, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують фахової допомоги соціальних працівників.

Виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи надає здобувачеві можливість закріпити навички самостійно працювати з різними інформаційними джерелами, реферувати матеріали спеціальної літератури, глибше вивчати основні проблеми соціальної сфери, аналізувати емпіричні дані і на підставі цього розробляти організаційні заходи, доведені до рівня практичного застосування, а також здійснювати графічне подання даних і розрахунків з метою їх візуалізації, проводити публічні виступи тощо.

Методична розробка підготовлена колективом кафедри соціології управління та соціальної роботи соціологічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та містить вимоги щодо написання, оформлення й захисту кваліфікаційної роботи випускників освітньо-професійної програми «Соціальна робота» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 231 «Соціальна робота».

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ВИКОНАННЯ БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Підготовка бакалаврської кваліфікаційної роботи передбачає систематичну працю з пошуку, осмислення та узагальнення інформації стосовно обраної теми. Підготовка, написання, оформлення і презентація бакалаврської кваліфікаційної роботи відбувається під керівництвом наукового керівника – викладача кафедри соціології управління та соціальної роботи. Підбір інформації та фактичних матеріалів здійснюється під час навчального процесу та протягом проходження виробничої та/або переддипломної практики. Робота має вестись системно із дотриманням визначених термінів.

Етапи підготовки бакалаврської кваліфікаційної роботи:

1. *Вибір теми бакалаврської кваліфікаційної роботи.* Тема бакалаврської кваліфікаційної роботи формулюється й узгоджується із науковим керівником – викладачем кафедри соціології управління та соціальної роботи. Тема роботи має бути спрямованою на вирішення актуальної проблеми соціальної роботи в Україні.

2. *Затвердження теми бакалаврської кваліфікаційної роботи та завдання щодо її виконання.* Тема кваліфікаційної роботи разом із завданням щодо її виконання затверджується на засіданні випускової кафедри. Завдання розробляє науковий керівник. Воно містить опис основних етапів виконання роботи і календарний графік підготовки розділів та інших структурних складових бакалаврської кваліфікаційної роботи. Здобувач мусить ознайомитись із завданням до початку роботи.

3. *Робота з літературою.* На цьому етапі здійснюється підбір та опрацювання літературних джерел за обраною темою. До літературних джерел належать: підручники, навчально-методичні матеріали, монографії, статті фахових періодичних видань, нормативно-правові документи, зарубіжні джерела, інтернет-ресурси тощо.

4. *Складання плану бакалаврської кваліфікаційної роботи.* План визначає структуру кваліфікаційної роботи. Він розробляється та узгоджується із науковим керівником. Під час написання бакалаврської кваліфікаційної роботи можливе коригування формулювань окремих розділів та пунктів плану. Усі зміни у плані мають бути узгоджені із науковим керівником. Приклад оформлення плану наведений у Додатку В.

5. *Збирання фактичного матеріалу, емпіричних даних та іншої необхідної інформації для написання практичного розділу бакалаврської кваліфікаційної роботи* під час проходження виробничої та/або переддипломної практики.

6. *Підготовка розділів та інших структурних складових бакалаврської кваліфікаційної роботи згідно з календарним графіком.* Подання їх на перевірку науковому керівникові.

7. Подання на перевірку науковому керівникові повного тексту бакалаврської кваліфікаційної роботи, оформленого відповідно до встановлених вимог.

8. Презентація основних результатів роботи під час попереднього захисту на випусковій кафедрі. Дата попереднього захисту встановлюється орієнтовно за місяць до офіційного захисту роботи.

9. Подання на рецензування бакалаврської кваліфікаційної роботи.

10. Подання роботи на випускову кафедру для проходження нормоконтролю та перевірки на плагіат.

11. Підготовка доповіді та презентації роботи. Узгодження їх із науковим керівником.

12. Презентація основних результатів роботи під час попереднього офіційного захисту на випусковій кафедрі. Дата попереднього захисту встановлюється орієнтовно за тиждень до офіційного захисту роботи.

13. Презентація та захист бакалаврської кваліфікаційної роботи перед членами державної екзаменаційної комісії згідно з встановленим на соціологічному факультеті графіком.

Керівництво підготовкою бакалаврської кваліфікаційної роботи.

Науковий керівник бакалаврської кваліфікаційної роботи призначається завідувачем випускової кафедри відповідно до обсягу навчального навантаження і затверджується відповідним наказом. Головне завдання наукового керівника полягає у спрямуванні наукової роботи студента та контролі якості підготовки кваліфікаційної роботи.

Керівник бакалаврської кваліфікаційної роботи:

- допомагає студентові визначити коло наукових інтересів та сформулювати тему бакалаврського дослідження;
- надає рекомендації щодо підбору літератури, нормативних документів та інших матеріалів для опрацювання;
- перевіряє та скоригує план бакалаврської кваліфікаційної роботи;
- скеровує підбір та узагальнення даних й емпіричних матеріалів під час проходження студентом виробничої (переддипломної) практики;
- здійснює контроль за виконанням визначених етапів роботи згідно з календарним графіком;
- перевіряє зміст розділів роботи та дотримання вимог оформлення тексту;
- готує висновок щодо відповідності роботи визначеним вимогам, ступеня самостійності під час виконання роботи, повноти розкриття теми та дотримання термінів підготовки роботи;
- надає консультації під час підготовки студентом доповіді та презентації результатів дослідження.

Науковий керівник під час консультування спрямовує пошукову активність студента, надає рекомендації щодо питань, які потребують

додаткового вивчення, радить стосовно аспектів, які варто висвітлити додатково. Перевірка текстів, представлених студентом, передбачає визначення недоліків чи помилок змістовного характеру. Вони мають скерувати подальшу роботу студента над розкриттям теми. Науковий керівник сам не виправляє помилки й недоліки.

За достовірність даних та обґрунтованість висновків, представлених у бакалаврській кваліфікаційній роботі, відповідальність безпосередньо несе автор бакалаврської роботи.

2. ЗМІСТ І СТРУКТУРА БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Зміст бакалаврської кваліфікаційної роботи (*зразок оформлення – додаток В*) обов'язково має містити такі складові: Вступ, Розділи й підрозділи (основна частина), Висновки, Список використаних джерел, Додатки, Анотація.

У *Вступі* обов'язково мають бути зазначені: актуальність теми, мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження; методи дослідження; емпірична база; короткий опис обсягу й структури роботи. Загальний обсяг вступу – не менше 3-х сторінок.

Актуальність теми. Розкривається наявний стан певної проблеми з предметної галузі соціальної роботи й обґрунтовуються підстави для проведення запропонованого дослідження. Стан проблеми аналізується шляхом опрацювання вітчизняних і закордонних наукових джерел із обов'язковим зазначенням тих проблем або завдань, які вже були практично вирішені, й тих, що потребують подальшого розв'язання. Особливо слід підкреслити можливості для вирішення певних практичних проблем і завдань, що будуть отримані в результаті проведення авторського дослідження. Результатом такого аналізу має стати акцент на недостатній вивченості обраної здобувачем теми.

Мета дослідження. Після формулювання актуальності теми й доведення того, що та проблема, яка була обрана за тему роботи, ще не отримала достатнього висвітлення в наукових джерелах і практичного розв'язання, варто звернутися до формулювання мети дослідження. Мета віддзеркалює той результат, якого планує досягти автор роботи.

Завдання дослідження являють собою основні етапи досягнення мети шляхом її деталізації. Перелік завдань дослідження налічує 3–5 позицій. Завдання дослідження мають узгоджуватися з назвами підрозділів і змістовною складовою бакалаврської роботи. При формулюванні завдань рекомендується використовувати такі терміни, як «охарактеризувати», «систематизувати» «уточнити...», «узагальнити...», «виявити...», «обґрунту-

вати», «встановити...», «розробити...». Натомість варто уникати слів «дослідження», «вивчення» тощо, оскільки вони вказують на окремі технологічні процеси, а не на сам результат.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що обрані здобувачем для дослідження, актуальний стан якого породжує певну проблемну ситуацію.

Предмет дослідження – це та частина об'єкта, яка обирається в межах дослідження згідно з його метою та завданнями і знаходить відображення в обраній темі бакалаврської роботи, що представлена на титульному аркуші.

Об'єкт і предмет дослідження співвідносяться між собою як ціле та його частина, тобто предмет не має виходити за межі об'єкта та бути ширшим за нього.

Методи дослідження. Надається перелік методів, що використовувалися для досягнення мети й розв'язання завдань, поставлених у дослідженні. Методи дослідження поділяються на теоретичні (аналіз, синтез, узагальнення, порівняння тощо) та емпіричні (аналіз документів, опитування, інтерв'ю, фокус-групове інтерв'ю, кейс-стаді тощо). Методи слід описувати максимально конкретно, тобто чітко вказувати, що саме досліджувалося з використанням того або іншого методу.

Емпірична база дослідження. Надається стисла характеристика джерел отримання емпіричних даних, що були використані для написання бакалаврської роботи.

Вступ завершується описом *структури й обсягу роботи*, в якому відображається загальна кількість сторінок, кількість розділів, кількість таблиць і рисунків, кількість використаних джерел.

Основна частина бакалаврської роботи складається з розділів та підрозділів. Наприкінці кожного розділу слід сформулювати висновки (до 1 сторінки) зі стислим викладенням досягнутих у розділі результатів.

Основна частина бакалаврської роботи складається з трьох розділів: теоретичного, аналітичного й емпіричного.

Перший (теоретичний) розділ являє собою огляд використаних у бакалаврській роботі наукових джерел. Такий огляд не може бути простою компіляцією текстів, обов'язково має бути представлений критичний аналіз відповідних наукових джерел. Текст мусить бути науковим, завершеним матеріалом, у ньому мають розглядатися факти й дані, що розкривають взаємозв'язок між явищами і процесами, а також містити щось нове, що відображало би авторське бачення обраної проблеми: узагальнення наукових джерел, подальший розвиток наявного вже знання тощо. Такий огляд має відобразити особистий внесок здобувача в розроблення обраної теми порівняно з іншими авторами. Не варто обмежуватися лише згадуванням назв і авторів джерел, без їхнього аналізу, а також бажано уникати посилань на підручники. Вміст першого розділу має забезпечити теоретичне

підґрунтя для написання наступних розділів роботи. Теоретичний розділ бакалаврської роботи має становити орієнтовно 30 % від її загального обсягу.

Другий (аналітичний) розділ. У ньому має бути поданий системний аналіз обраної проблеми з використанням певних теоретичних методів дослідження. При цьому здобувачу не слід обмежуватися констатацією загальновідомих фактів, а демонструвати вміння виявляти тенденції розвитку відповідної сфери суспільства, причини проблеми, що виникла, пропонувати шляхи її можливого розв'язання. Зміст другого розділу є основою для розроблення рекомендацій та пропозицій і написання третього розділу роботи. Аналітичний розділ бакалаврської роботи має становити орієнтовно 30 % від її загального обсягу.

Третій (емпіричний) розділ. У третьому розділі максимально вичерпно викладаються результати власного дослідження автора з окресленням тих нових моментів, які він додає до дослідження означеної проблеми. У цьому розділі наводиться опис методів і процедур збору інформації, критеріїв відбору одиниць дослідження, методів оброблення отриманої первинної інформації тощо. У разі, якщо використано методологію, розроблену іншими дослідниками, або результати проведених ними досліджень, у тексті бакалаврської роботи має бути обов'язково наявне посилання на відповідне першоджерело.

Результати дослідження мусять бути представлені в систематизованому, узагальненому вигляді. З метою візуалізації отриманої інформації доцільно представити частину результатів у формі таблиць і рисунків (діаграм, схем тощо). Емпіричний розділ також має закінчуватися висновками, в яких автор має підкреслити власні найважливіші здобутки. Емпірична частина бакалаврської роботи має становити орієнтовно 30 % від її загального обсягу.

Висновки мають за обсягом налічувати не менше 3-х сторінок і являти собою не компіляцію різних фрагментів основного тексту, а самостійний, логічно завершений розділ роботи. У висновках здійснюється оцінювання отриманих найважливіших результатів та наводяться пропозиції щодо їхнього використання. Також демонструється, яким чином було досягнуто мету дослідження та виконано всі завдання, які були сформульовані у Вступі. Обов'язково мають бути сформульовані рекомендації для теоретичного та практичного використання здобутих результатів, а також окреслені напрями подальших розвідок і досліджень обраної проблеми.

Список використаних джерел містить перелік всіх джерел, які були використані при підготовці бакалаврської роботи. При складанні списку використаних джерел слід намагатися використовувати сучасні (за останні 5 років) наукові публікації за темою.

Додатки містять матеріали, необхідні для конкретизації теми бакалаврської роботи (документи, таблиці, ілюстрації, схеми, діаграми, графіки тощо).

В *анотації* зазначаються актуальність, мета, завдання, об'єкт, предмет, використані методи, загальна характеристика змісту розділів роботи, а також перелік ключових термінів бакалаврської роботи.

3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Повний обсяг роботи без урахування додатків та анотацій має складати 45–50 сторінок.

Робота має бути надрукована у текстовому редакторі Word з використанням шрифту Times New Roman, розміру – 14 pt з міжрядковим інтервалом – 1,5. Поля сторінки: ліве – 30 мм, верхнє та нижнє – 20 мм, праве – 10 мм.

Для друку роботи необхідно використовувати папір білого кольору формату А4 (210х297 мм) з одного боку аркуша.

Номера сторінок проставляються у правому верхньому куті сторінок, крім титульного аркуша.

Для додавання відступу (1,25 см) у першому рядку кожного абзацу використовуйте відступ у вкладці «Абзац» Microsoft Word без використання клавіш пробілу та табуляції.

Відстань між заголовком розділу і подальшим текстом має становити два рядки.

Кожен елемент роботи (зміст, вступ, висновки, додатки), а також розділи основної частини мають починатися з нової сторінки.

Структурні елементи роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ», «АНОТАЦІЇ» не нумерують, їхні заголовки та заголовки розділів слід друкувати великими літерами та вирівнювати по центру без крапки наприкінці. Всі перелічені структурні елементи необхідно розпочинати з нової сторінки.

Зразок

РОЗДІЛ 2. ЧИННИКИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ЯК ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

2.1 Соціальна робота як професійна діяльність

Титульний аркуш. Першою сторінкою є титульний аркуш, що містить інформацію про навчальний заклад, підрозділ навчального закладу, тему роботи, виконавця, керівника та рецензента роботи. Приклад оформлення титульного аркуша бакалаврської роботи міститься у Додатку А.

Заголовки. Розділи, підрозділи, пункти і підпункти нумеруються арабськими цифрами, наприклад «РОЗДІЛ 3», «Підрозділ 2.1», «Пункт 2.2.1», де нумерація розділів та підрозділів складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою. Розділи і підрозділи обов'язково мають мати заголовки. Заголовки підрозділів, пунктів і підпунктів слід починати з нового абзацу з відступом, друкувати жирним шрифтом маленькими літерами без крапки наприкінці (дивись зразок вище).

Ілюстрації. Об'ємні малюнки, графіки, діаграми, схеми, фотознімки краще розміщувати у додатках з відповідними посиланнями у тексті. Ілюстрації можуть бути розміщені і безпосередньо у тексті, де про них згадується. Ті ілюстрації, що не створені автором роботи мають супроводжуватись інформацією відповідно до законодавства про авторські права. Назва розміщується під ілюстрацією.

Зразок

Рисунок 2.1. Вектори кар'єри соціального працівника

Ілюстрації слід нумерувати арабськими цифрами в межах розділу, де номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, через крапку (у зразку рисунок 2.1 – перший рисунок другого розділу). В ілюстраціях, діаграмах у тексті не можна використовувати інших кольорів, крім чорного, сірого, білого.

Таблиці. Основні, на думку автора, таблиці та графіки можуть міститися безпосередньо у тексті роботи. Як і на рисунки, на всі таблиці мають бути посилання у тексті роботи. Нумерація таблиць та графіків визначається в межах розділу (наприклад, у розділі 3 таблиці мають нумерацію:

табл. 3.1, 3.2...). Кожна таблиця та графік мусить мати стислу назву, що відбиває зміст таблиці (наприклад Таблиця 2.1. Чинники лояльності персоналу організації), та друкується жирним шрифтом. Якщо дані таблиці або графіка вказуються у відсотках, необхідно зазначити, відносно чого ці відсотки наведені (наприклад, «дані наведено у відсотках до опитаних»). На відміну від ілюстрації назва таблиці розміщується над таблицею.

Зразок

Таблиця 1.2

Заголовок			
	Підзаголовок	Підзаголовок	Підзаголовок

Назва таблиці

Заголовки у таблиці слід писати з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення з заголовком, або з великої літери, якщо мають самостійне значення. Крапки наприкінці заголовку та підзаголовку таблиці не ставляться.

Правила цитування та посилання на використані джерела. Посилання на джерела, що використані у роботі, є обов’язковими при будь-якому згадуванні ідеї, даних, тез, гіпотез, документів, теоретичних положень, цитат, що не належать безпосередньо автору роботи. Посилання розміщуються у квадратних дужках у тексті роботи після слів, виразів, думок, даних, яких вони стосуються.

Якщо автор посилається у цілому на першоджерело (книгу, статтю), то у квадратних дужках після згадування у тексті позначається номер, який має це першоджерело у списку літератури (наприклад, [24]). Якщо автор посилається на фрагмент першоджерела (висловлювання автора, схему, статистичні дані), необхідно вказувати сторінку(и) цитованого фрагмент (наприклад, [15, с. 10–11]). Якщо автор посилається на більш ніж одне першоджерело, то вони відокремлюються крапкою з комою (наприклад, [31; 36; 71]).

До списку використаних джерел входять бібліографічні відомості про всі першоджерела, що використані під час підготовки роботи. Праці, на які у тексті роботи немає посилань, у «Списку використаних джерел» не вказують. Бібліографічний опис будь-якої роботи проводиться мовою оригіналу, при цьому якщо у списку літератури є джерела іншими мовами,

то вони розміщуються наприкінці загального списку. При складанні «Списку використаних джерел» назви книжок чи статей подаються без скорочень, використання інших скорочень припускається відповідно до Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 [2].

У випадку, коли у роботі на одній сторінці одне за одним містяться згадування однієї роботи автора, перше посилання на сторінці оформлюється відповідно до правил, а замість наступного пишуть: «Там само», і вказують сторінку, якщо вона не співпадає зі сторінкою попереднього посилання.

Список використаних джерел. Список використаних у роботі джерел формується автором в алфавітному порядку (спочатку – джерела кирилицею, потім – джерела латиною). Розділ «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» розміщується з нової сторінки після тексту роботи перед додатками. Бібліографічний опис списку використаних джерел роботи необхідно оформити з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» [2]. Зразок оформлення списку використаних джерел міститься у Додатку Г.

Додатки. У додатках доцільно розміщувати об’ємні допоміжні матеріали, що є необхідними для цілісного сприйняття роботи: таблиці цифрових даних, формули і розрахунки, інструментарій дослідження (анкети, гайди інтерв’ю), ілюстрації, інші дані та матеріали.

Додатки слід розташовувати у порядку появи посилань на них у тексті роботи та позначати послідовно великими літерами української абетки (за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ї). Кожен додаток слід починати з нової сторінки, мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з вирівнюванням по ширині сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами друкується слово «Додаток __» і велика літера, що позначає додаток. Якщо у додатку міститься декілька таблиць, ілюстрацій, їх нумерують цифрами в межах додатку (наприклад – рисунок А.2, таблиця А.1). Додатки мають розміщуватись після списку використаних джерел та мати спільну з роботою наскрізну нумерацію сторінок.

Анотація. Наприкінці до роботи обов’язково додаються анотації українською та англійською мовами, що мають містити прізвище та ім’я автора роботи, а також повну назву теми роботи. Анотація має бути конкретною, змістовною та оригінальною. Обсяг однієї анотації має бути орієнтовно 1200–1800 знаків без пробілів. Анотація розміщується наприкінці роботи, після додатків та не входить до загальної кількості сторінок роботи.

4. ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ¹

Здобувачі вищої освіти в освітньому процесі та науковій (творчій) діяльності, зокрема при написанні бакалаврської кваліфікаційної роботи, мають дотримуватися академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності є обов'язком здобувача вищої освіти [6, ст. 63].

Необхідність дотримання академічної доброчесності є вимогою Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, чинних наказів і рекомендацій Міністерства освіти і науки України, Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, іншої загальнодержавної нормативної бази.

Академічна відповідальність і чесність є однією з цінностей Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна: «Ми дотримуємося академічної відповідальності та чесності, суворо охороняємо право на інтелектуальну власність та застосовуємо санкційні заходи у разі виявлення плагіату» [10]. У ХНУ імені В. Н. Каразіна затверджено Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових і навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Університет виступає партнером Проєкту сприяння академічній доброчесності (SAIUP), що є невіддільною складовою нової академічної культури в українських закладах вищої освіти та передумова для успішного розвитку суспільства.

Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених Законами України «Про вищу освіту», «Про освіту» та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень [7, ст. 42].

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає [7, ст. 42]:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

¹ Ці рекомендації не є оригінальним науковим текстом та укладач не претендує на авторство. Цей текст створено на основі існуючих нормативно-правових документів, методичних розробок, а також рекомендацій Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Порушенням академічної доброчесності вважається академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства [7, ст. 42]. Різновидами плагіату можуть бути: 1) копіювання та оприлюднення виконаної іншим автором роботи як своєї; 2) дослівне копіювання фрагментів тексту (від фрази до набору речень) без належного оформлення цитування; 3) внесення незначних правок у скопійований матеріал (перформулювання речень, зміна порядку слів в них тощо) та без належного оформлення цитування; 4) парафраза – переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту; сутність парафрази полягає в заміні слів (знаків), фразеологічних оборотів або пропозицій при використанні будь-якої авторської наукової праці (збереженої на електронних або паперових носіях, у тому числі розміщеної в мережі Інтернет) [4].

Порушенням академічної доброчесності вважається також самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування [7, ст. 42]:

Самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

Фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях.

Фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень.

Списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання.

Обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання бакалаврської кваліфікаційної роботи;
- відрахування із закладу освіти.

Система запобігання та виявлення академічного плагіату розповсюджується на наукові та навчальні праці студентів [4].

Електронні версії кваліфікаційних робіт студентів, а також інформація щодо наукових керівників робіт збираються, зберігаються, оприлюднюються на сайтах факультетів. До захисту допускаються лише ті роботи, що не містять плагіату.

Інструменти контролю додержання академічної доброчесності в освітній і науковій діяльності закладу вищої освіти передбачають:

- здійснення анкетування учасників наукового та освітнього процесів на предмет порушень академічної доброчесності;
- обов'язкову перевірку кваліфікаційних робіт на наявність ознак академічного плагіату відповідно до створеної нормативної бази [8].

Протягом підготовки бакалаврської кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти має набути компетентності із академічної доброчесності, що означає здатність [8]:

- діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики;
- самостійно виконувати навчальні завдання;
- коректно покликатися на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей;
- усвідомлювати значущість норм академічної доброчесності, оцінювати приклади людської поведінки відповідно до них;
- давати моральну оцінку власним вчинкам, співвідносити їх із моральними та професійними нормами тощо.

Порядок перевірки кваліфікаційних робіт на наявність ознак академічного плагіату та відповідальність за академічний плагіат. Бакалаврські кваліфікаційні (атестаційні роботи (проєкти)) роботи здобувачів вищої освіти обов'язково підлягають перевірці на наявність ознак академічного плагіату.

Перевірка бакалаврських кваліфікаційних робіт на наявність ознак академічного плагіату обов'язково передує всім іншим процедурам їх розгляду. Перевірка бакалаврських кваліфікаційних робіт проводиться за допомогою програмно-технічних засобів, які дозволяють згенерувати звіт за результатами перевірки зі встановленням факту наявності чи відсутності текстових та/або ілюстративних запозичень.

Алгоритм перевірки роботи на наявність ознак академічного плагіату за допомогою програмно-технічних засобів та аналізу результатів перевірки визначаються окремою інструкцією. У разі, якщо за результатами відповідного аналізу звіту перевірки роботи на наявність ознак академічного плагіату встановлено коректність посилань на першоджерело для текстових та/або ілюстративних запозичень, то бакалаврська кваліфікаційна робота допускається до захисту. Якщо в результаті детальної перевірки бакалавр-

ської кваліфікаційної роботи відповідальним за перевірку встановлено факт наявності навмисних текстових та ілюстративних спотворень, спроб укриття запозичень, наявності у роботах ідей та наукових результатів, які отримані іншими авторами або інші прояви академічного плагіату, то вона не допускається до захисту. У такому випадку автор роботи притягаються до академічної відповідальності. Причини недопущення роботи до захисту, а також вид академічної відповідальності зазначаються у протоколі перевірки [8].

У Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна для перевірки кваліфікаційних робіт здобувачів використовують академічну антиплагіатну систему «Strikeplagiarism.com». З її можливостями можна самостійно ознайомитись за посиланням <https://strikeplagiarism.com/ua/>

Види академічної відповідальності здобувача вищої освіти за конкретні порушення академічної доброчесності при підготовці бакалаврської кваліфікаційної роботи визначаються законами, а також Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Кожна особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, має такі права [7, ст. 42]:

- ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;
- особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;
- знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;
- оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

У разі надходження апеляції за заявами сторонніх осіб або незгоди автора бакалаврської кваліфікаційної роботи з результатами перевірки процедура подання та розгляду апеляції аналогічна описаній у розділі «Відповідальність за дотримання академічної доброчесності та її порушення» [8].

Впровадження принципів академічної доброчесності означає, що в процесі навчання та дослідницької роботи здобувачі вищої освіти мають послуговуватись, передусім, принципами чесної праці та навчання [1].

5. ПОДАННЯ ДО ЗАХИСТУ БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Для того щоб отримати дозвіл на захист бакалаврської кваліфікаційної роботи, здобувач мусить вчасно надати на кафедру соціології управління та соціальної роботи всі необхідні документи, кваліфікаційна робота мусить пройти зовнішнє рецензування, а також перевірку на плагіат. Крім того, її необхідно представити на засіданні кафедри соціології управління та соціальної роботи.

Проходження нормоконтролю. Здобувач вищої освіти мусить надати на кафедру соціології управління та соціальної роботи за 7 днів до призначеної дати офіційного попереднього захисту кваліфікаційних робіт остаточний варіант бакалаврської кваліфікаційної роботи у роздрукованому вигляді та її електронний варіант.

Робота надається не зшитою та складеною в теку в одному екземплярі. Структурні елементи роботи слід надати у такій послідовності:

- Титульний аркуш.
- Завдання.
- Зміст.
- Вступ.
- Розділ 1.
- Висновки до розділу 1.
- Розділ 2.
- Висновки до розділу 2.
- Розділ 3.
- Висновки до розділу 3.
- Висновки.
- Список використаних джерел.
- Додатки.
- Анотації (українською та англійською мовами).

Електронний варіант роботи надається у формі файлів з розширенням *.pdf та *.doc з назвою: smsw_рік_Прізвище здобувача_Прізвище керівника.pdf

Приклад:

smsw_23_ Мельник_Євдокимова.pdf

smsw_23_ Мельник_Євдокимова.doc

Призначений працівник кафедри соціології управління та соціальної роботи за наявності підписів здобувача та наукового керівника на завданні здійснює нормоконтроль, тобто перевіряє представлену роботу щодо дотримання основних вимог. У разі невідповідності роботи цим вимогам роботу повертають на доопрацювання й усунення недоліків з оформлення. У разі

проходження нормоконтролю здобувачеві необхідно написати заяву на ім'я ректора про проведення перевірки на наявність запозичень з інших документів за формою, яка наведена в Додатку Е до цих методичних рекомендацій.

Рецензування. Здобувач вищої освіти мусить також надати на кафедру соціології управління та соціальної роботи в окремому файлі рецензію на бакалаврську кваліфікаційну роботу. Рецензентами бакалаврської кваліфікаційної роботи можуть бути наукові співробітники та/або досвідчені висококваліфіковані спеціалісти-практики з соціальної роботи.

Рецензія містить характеристику таких сторін:

- актуальність теми;
- відповідність змісту роботи затвердженій темі та завданню на її розроблення;
- повнота розкриття поставлених питань, глибину їх аналізу;
- повнота використання під час підготовки роботи спеціальної літератури, нормативних та довідкових матеріалів, фактичних даних;
- теоретична та/або практична значущість роботи;
- стиль викладення матеріалу та оформлення роботи;
- наявні недоліки.

Рецензент робить висновок про можливість або неможливість допущення бакалаврської кваліфікаційної роботи до захисту та про рекомендовану ним оцінку за чотирирівневою та стобальною шкалами.

Рецензія подається в одному екземплярі, підпис рецензента необхідно засвідчити печаткою організації, в якій він працює.

Перевірка дотримання академічної доброчесності.² Після проведення нормоконтролю кафедра соціології управління та соціальної роботи за 5 днів до призначеної дати попереднього офіційного захисту кваліфікаційних робіт передає всі роботи разом на перевірку на наявність запозичень Системному оператору соціологічного факультету. Системний оператор спочатку здійснює контроль ідентичності друкованої та електронної версії роботи шляхом порівняння вибіркокових сторінок, а потім проводить перевірку роботи за допомогою антиплагіатної системи Strikeplagiarism.com.

За результатами перевірки Системний оператор отримує Звіт Подібності, на підставі якого готує Протокол контролю оригінальності роботи, який надається завідувачу кафедри соціології управління та соціальної роботи у разі позитивного висновку.

Якщо за результатами перевірки було виявлено неправомірні запозичення, то після перевірки протягом двох наступних робочих днів

---

² Перевірка дотримання академічної доброчесності при підготовці бакалаврської кваліфікаційної роботи здійснюється відповідно до «Порядку проведення перевірки наукових праць, навчально-методичних видань та дипломних робіт (проектів) працівників та здобувачів вищої освіти на наявність запозичень з інших документів», яке затверджено рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Системний Оператор готує Повний Звіт Подібності роботи та надсилає його завідувачу кафедри соціології управління та соціальної роботи, а також науковому керівнику роботи. Рішення щодо можливості або неможливості проведення попереднього захисту такої роботи ухвалюється протягом трьох робочих днів та затверджується на засіданні кафедри соціології управління та соціальної роботи.

Якщо кафедра ухвалила рішення про неможливість допустити до попереднього захисту бакалаврську кваліфікаційну роботу, яка отримала статус «задовільно оригінальної» у звіті Системного Оператора, то студент повинен її переробити протягом трьох робочих днів на предмет усунення виявлених запозичень та надати на кафедру. На основі результатів ретельного аналізу усунення запозичень кафедра соціології управління та соціальної роботи ухвалює рішення про допуск бакалаврської кваліфікаційної роботи до попереднього захисту.

Якщо кафедра соціології управління та соціальної роботи ухвалила рішення про неможливість допуску до попереднього захисту бакалаврську кваліфікаційну роботу, яка отримала статус «умовно оригінальної» у звіті Системного Оператора, то здобувач вищої освіти мусить її доопрацювати та надати на кафедру протягом п'яти робочих днів. Виправлений текст бакалаврської роботи передається відповідальним співробітником кафедри Системному Оператору для повторної перевірки в системі Strikeplagiarism.com. Якщо робота за результатами повторної перевірки отримує у звіті Системного Оператора статус «умовно оригінальна» або «неоригінальна», то вона не допускається до захисту.

Офіційний попередній захист кваліфікаційної роботи. Допуск до захисту в Екзаменаційній комісії. Офіційний попередній захист кваліфікаційної роботи проводиться кафедрою соціології управління та соціальної роботи у встановлений на соціологічному факультеті термін. Здобувачі мусять надати на кафедру два переплетені екземпляри кваліфікаційної роботи та рецензію, а також підготувати доповіді та відповіді на запитання науково-педагогічних працівників кафедри.

Рішення про допуск до захисту в Екзаменаційній комісії бакалаврських кваліфікаційних робіт приймається на засіданні кафедри соціології управління та соціальної роботи за результатами офіційного попереднього захисту. Це рішення оформляється відповідним протоколом засідання кафедри.

Здобувач, кваліфікаційна робота якого була недопущена випусковою кафедрою до захисту в Екзаменаційній комісії, підлягає відрахуванню з Університету як такий, що не виконав навчальний план.

6. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Підготовка до захисту бакалаврської кваліфікаційної роботи передбачає написання доповіді та створення мультимедійної презентації за результатами дослідження, яка є інформативним доповненням до доповіді.

Підготовка доповіді. Доповідь містить коротку інформацію про роботу та складається зі вступу, основної частини і висновків. У вступі зазначається актуальність теми, об'єкт, предмет, мета та задачі роботи, ступінь розробленості теми у наукових джерелах, а також характеризується стисло теоретична база та методи власного дослідження. В основній частині необхідно стисло розкрити зміст розділів роботи. Особливий акцент варто зробити на практичній частині роботи: презентувати кейс, схарактеризувати результати проведеного емпіричного дослідження тощо. Висновки мають бути чіткими, лаконічними, містити рекомендації щодо вирішення проблеми чи подальшого її дослідження. Тривалість доповіді не повинна перевищувати 7–10 хвилин.

Підготовка мультимедійної презентації. Для публічного захисту положень бакалаврської кваліфікаційної роботи здобувачу вищої освіти слід підготувати презентацію у програмі PowerPoint. Презентація є не лише доповненням до доповіді, що наглядно демонструє найбільш суттєві моменти, на які слід звернути увагу, але й інструментом пояснення тих положень, які неможливо представити без наочності (таблиці, графіки, діаграми тощо).

Презентацію не слід робити громіздкою та перевантаженою зайвою інформацією. Її оптимальний розмір – до 10–12 слайдів.

При підготовці презентації слід дотримуватися певних правил щодо її змісту та дизайну оформлення. Текстова інформація на слайді має бути стислою, інформативною та лаконічною. Зміст кожної частини текстової інформації має бути логічно завершеним. Текст мусить бути таким, який можна добре роздивитися на тлі слайда, для цього доцільно використовувати контрастні кольори для фону й тексту, використовувати для фону слайда нейтральні тони. Фон має бути елементом заднього (другого) плану: відтіняти інформацію, яка розміщена на слайді, а не заглушати її. В слайдах можуть бути використані анімаційні ефекти, але вони мають бути дотичними до змісту тексту та не перевантажувати презентацію.

7. ЗАХИСТ БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Порядок захисту бакалаврської кваліфікаційної роботи. Після ухвалення рішення випускової кафедри про допуск до захисту в Екзамнаційній комісії бакалаврська кваліфікаційна робота з підписом завідувача

кафедри соціології управління та соціальної роботи на титульному аркуші в двох переплетених екземплярах разом із супровідними документами (подання від випускової кафедри з відгуком керівника щодо діяльності випускника під час виконання бакалаврської роботи; зовнішня рецензія, інші матеріали, що характеризують освітню та професійну компетентність випускника, наукову та практичну цінність виконаної ним роботи) не пізніше ніж за день до дати захисту передається випусковою кафедрою секретарю Екзаменаційної комісії.

Захист бакалаврської кваліфікаційної роботи проводиться на відкритому засіданні Екзаменаційної комісії. Екзаменаційна комісія складається з голови, заступника голови та членів екзаменаційної комісії. Склад комісії затверджується щороку наказом ректора за поданням декана соціологічного факультету. Голова Екзаменаційної комісії призначається з числа провідних фахівців соціальної сфери або провідних науковців відповідного напрямку наукової діяльності, представників державних та недержавних підприємств, установ, вищих навчальних закладів, які не є працівниками Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Порядок проведення засідання Екзаменаційної комісії при захисті бакалаврської кваліфікаційної роботи є таким:³

- оголошення секретарем Екзаменаційної комісії прізвища, імені та по батькові здобувача, теми його роботи;
- доповідь здобувача у довільній формі про сутність роботи, отримані результати;
- відповіді на запитання членів Екзаменаційної комісії;
- оголошення секретарем Екзаменаційної комісії відгуку керівника або виступ керівника зі стислою характеристикою роботи випускника в процесі підготовки роботи;
- оголошення секретарем Екзаменаційної комісії рецензії на роботу;
- відповіді здобувача на зауваження керівника роботи та рецензента;
- оголошення здобутків здобувача (наукових, творчих, рекомендацій випускової кафедри);
- оголошення Голови Екзаменаційної комісії про закінчення захисту.

Термін захисту одного студента, як правило, не перевищує 30 хвилин.

Критерії оцінювання бакалаврської кваліфікаційної роботи.

Захист бакалаврської кваліфікаційної роботи оцінюється на основі змісту роботи, а також доповіді здобувача та його відповідей на запитання Екзаменаційної комісії. Розподіл балів здійснюється у співвідношенні

---

³ Порядок формування, організацію роботи та підбиття підсумків роботи екзаменаційних комісій регламентує «Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії для атестації здобувачів вищої освіти, які отримують ступінь бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра, спеціаліста, магістра)», яке затверджується вченою радою Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

70/30: 70 балів – максимальна кількість балів за зміст та оформлення бакалаврської кваліфікаційної роботи та 30 балів – максимальна кількість балів за її презентацію та захист. Критерії оцінювання та максимальну кількість балів по кожному з них наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Розподіл балів та критерії оцінювання
бакалаврської кваліфікаційної роботи

Критерії	Макс. кількість балів
1. Актуальність обраної теми	10
2. Ступінь розробленості проблеми автором	10
3. Обґрунтованість теоретичної бази дослідження: використання доцільних наукових концепцій з теорії соціальної роботи, соціології, а також сучасних публікацій за темою	10
4. Практична спрямованість роботи	10
5. Обґрунтованість запропонованих в роботі рішень, практичних рекомендацій	10
6. Креативність та оригінальність положень, що виносяться на захист	10
7. Оформлення роботи (відповідність оформлення вимогам за стандартом ДСТУ 3008:2015 «Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання» та ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»), акуратність	10
8. Зміст доповіді (відповідність регламенту, послідовність, наявність зв'язку з ілюстративним матеріалом)	10
9. Якість презентації (рівень візуалізації контенту бакалаврської роботи)	10
10. Відповіді на запитання (аргументованість та точність відповідей на запитання і критичні зауваження; здатність аргументовано захищати свої пропозиції, погляди).	10
Максимальна кількість балів	100

Рішення про оцінку за захист ухвалюється на закритому засіданні Екзаменаційної комісії. Загальна попередня оцінка виставляється як середньоарифметичне значення оцінок членів Екзаменаційної комісії. Остаточне рішення про оцінку приймається відкритим голосуванням членів Екзаменаційної комісії більшістю голосів. Після цього оцінки за захист здобувачам вищої освіти та присутнім оголошує голова Екзаменаційної комісії.

Повторний захист бакалаврської кваліфікаційної роботи з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Оцінювання захисту бакалаврської кваліфікаційної роботи здійснюється Екзаменаційною комісією за стобальною шкалою. Кожен здобувач отримує певну кількість балів, яка конвертується за чотирирівневою шкалою оцінювання:

Сума балів за курсову роботу	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90–100	відмінно
70–89	добре
50–69	задовільно
1–49	незадовільно

Здобувачі, які не захистили бакалаврську кваліфікаційну роботу в зв'язку з неявкою без поважних причин або отриманням незадовільної оцінки, мають право на повторну атестацію протягом трьох років після відрахування з університету.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Академічна доброчесність. *Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна* : веб-сайт. URL : <https://karazin.ua/osvita/akademichna-dobrochesnist/> (дата звернення: 22.09.2022).
2. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Чинний від 01.07.2016. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2017. 16 с.
3. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності / упоряд. В. Бахрушин, Є. Ніколаєв. Проект сприяння академічній доброчесності – SAIUP. Б.м., 2019. URL: https://msu.edu.ua/library/wp-content/uploads/2019/11/methods_2019-final.pdf (дата звернення: 23.09.2022).
4. Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна: затверджено Рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна від 27.04.2015 р., протокол № 5; введено в дію наказом ректора № 0501-1/173 від 14.05.2015 р. URL: https://karazin.ua/storage/documents/242_WY00XnyGRCkK oqZbPweutjx2D.pdf (дата звернення: 20.09.2022).
5. Порядок проведення перевірки наукових праць, навчально-методичних видань та дипломних робіт (проектів) працівників та здобувачів вищої освіти на наявність запозичень з інших документів. Затверджено рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна від 24.02.2020 р., протокол № 5. URL: https://karazin.ua/storage/documents/552_N7Fu8UFiFvAjGBQhM08p5U5ww.pdf (дата звернення: 20.09.2022).
6. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/zakoni-ukraini/65715.html> (дата звернення: 29.09.2022).
7. Про освіту: Закон України 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. Дата оновлення: 24.09.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/print> (дата звернення: 29.09.2022).
8. Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності. Київ : Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2019. 24 с.
9. Стандарт вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, ступінь вищої освіти Бакалавр, галузь знань 23 Соціальна робота, спеціальність 231 Соціальна робота. Чинний від 24.04.2019. Київ, 2019. 18 с. URL: <https://osvita.ua/doc/files/news/644/64423/231-sotsialna-robota-bakalavr.pdf> (дата звернення: 19.09.2022).
10. Цінності університету. *Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна* : веб-сайт. URL: <https://karazin.ua/korisna-informatciia/tcinnosti-universitetu/> (дата звернення: 22.09.2022).

ДОДАТКИ

Додаток А

Приклад оформлення титульного аркуша

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА**

СОЦІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра соціології управління та соціальної роботи

Пояснювальна записка

до бакалаврської роботи

на тему

**«ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ
ДІТЕЙ-СИРИТ В УКРАЇНІ»**

Виконала: студентка 4 курсу групи СР-45
першого (бакалаврського) рівня освіти
спеціальності 231 Соціальна робота
Мельник Т. В.

Керівник: Євдокимова І. А., кандидат
соціологічних наук, доцент, доцент
закладу вищої освіти кафедри соціології
управління та соціальної роботи

Рецензент: Погрібна В. Л., доктор
соціологічних наук, професор, професор
закладу вищої освіти кафедри соціології
та політології Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

Харків – 2023

Приклад оформлення завдання

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Факультет соціологічний

Кафедра соціології управління та соціальної роботи

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність 231 «Соціальна робота»

Освітньо-професійна програма «Соціальна робота»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____

підпис

_____

ініціали, прізвище

«26» жовтня 2022 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ (ПРОЄКТ)

Мельник Тетяна Василівна

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи «Проблеми соціального захисту дітей-сиріт в Україні»,

керівник роботи Євдокимова Ірина Анатоліївна, кандидат соціологічних наук,
доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від **«24»** квітня 2023 року № 0210-05/687.

2. Строк подання студентом роботи травень 2023 року.

3. Перелік питань, які потрібно розробити:

1. Розглянути теоретико-методологічні основи аналізу соціального захисту
дітей-сиріт. 2. Визначити особливості сучасної системи соціального захисту
дітей-сиріт в Україні. 3.....4..... 5.....

4. План роботи

№ з/п	Назви етапів роботи
1.	Підготовка вступу
2.	Підготовка першого розділу роботи
3.	Підготовка другого розділу роботи
4.	Підготовка третього розділу роботи
5.	Оформлення роботи
6.	
7.	

5. Дата видачі завдання **«26»** жовтня 2022 року.

Студент _____ Т. В. МЕЛЬНИК
підпис ініціали, прізвище

Керівник роботи _____ І. А. ЄВДОКИМОВА
підпис ініціали, прізвище

Приклад оформлення змісту

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ-СИРІТ	6
1.1 Поняття соціального захисту. Складові системи соціального захисту	6
1.2 Діти-сироти як об'єкт соціального захисту	11
Висновки до розділу 1	18
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ-СИРІТ В УКРАЇНІ.....	19
2.1 Становлення системи соціального захисту дітей-сиріт в Україні	19
2.2 Сучасний стан системи соціального захисту дітей-сиріт в Україні	24
Висновки до розділу 2.....	30
РОЗДІЛ 3. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ-СИРІТ В УКРАЇНІ.....	31
3.1 Елементи програми та результати дослідження	31
3.2 Рекомендації щодо вирішення проблем соціального захисту дітей-сиріт в Україні	42
Висновки до розділу 3	45
ВИСНОВКИ.....	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	49
ДОДАТКИ.....	55

Приклад оформлення анотації

АНОТАЦІЯ

Бакалаврська робота «Проблеми соціального захисту дітей-сиріт в Україні» Т. В. Мельник присвячена дослідженню проблем соціального захисту дітей-сиріт в Україні та розробці рекомендацій щодо їх вирішення.

Розуміння та вирішення проблем соціального захисту дітей-сиріт є важливим завданням системи соціальної роботи в кожному суспільстві, що обумовлено об'єктивною зацікавленістю і потребою кожного суспільства в дітях як гарантах безперервності його існування, а також об'єктивно обмеженими можливостями життєдіяльності дітей як особливої соціальної групи. Об'єкт роботи – соціальний захист дітей-сиріт. Предмет роботи – проблеми соціального захисту дітей-сиріт в Україні. Метою бакалаврської роботи є з'ясувати проблеми соціального захисту дітей-сиріт в Україні та запропонувати рекомендації щодо їх вирішення. При підготовці роботи були використані методи системного аналізу, аналізу документів, вторинного аналізу результатів статистичних та соціологічних досліджень тощо.

У першому розділі роботи викладені теоретико-методологічні положення аналізу соціального захисту дітей-сиріт як складної системи. В другому розділі представлений аналіз особливостей соціального захисту дітей-сиріт в Україні. В третьому розділі на основі аналізу емпіричних даних зроблено висновки щодо головних проблем соціального захисту дітей-сиріт в Україні та способів їх вирішення.

Робота містить 50 сторінок, 4 рисунки, 5 таблиць.

Ключові слова: соціальний захист, діти-сироти, соціальна служба, прийомна сім'я, опіка.

**Приклади укладання бібліографічного опису
для Списку використаних джерел з урахуванням Національного
стандарту України ДСТУ 8302:2015**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
Книги: Один автор	1. Євдокимова І. А. Соціальна політика : навч.-метод. посіб. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 184 с. 2. Кубіцький С. О. Технології соціально-педагогічної роботи в зарубіжних країнах : навч. посіб. 3-є вид., доп. та перероб. Київ : Міленіум, 2015. 300 с. 3. Плахова О. М. Історія соціальної роботи : навч.-метод. посіб. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 99 с. 4. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
Два автори	1. Євдокимова І. А., Вітковська І. М. Соціальне проектування та фандрайзинг : методичні рекомендації для самостійної роботи студентів. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 68 с. 2. Лукашевич М. П., Мигович І. І. Теорія і методи соціальної роботи : навч. посіб. 3-є вид., доп. та перероб. Київ : МАУП, 2013. 168 с. 3. Фурман А. В., Підгурська М. В. Історія соціальної роботи : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2014. 174 с.
Три автори	1. Бех В. П., Лукашевич М. П., Туленков М. В. Соціальна робота в сучасному суспільстві : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. 601 с. 2. Щербань С., Шейко Р., Левкіна Г. Посібник з моніторингу та оцінювання надання соціальних послуг в Україні. Харків : ХІСД, 2017. 112 с.
Чотири і більше авторів	1. Берданова О. В., Вакуленко В. М., Валентюк І. В., Ткачук А. Ф. Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади : навч. посіб. Київ, 2017. 121 с. 2. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації : навч.-метод. комплекс / авт.-упоряд.: О. В. Безпалько, І. Д. Зверева, З. П. Кияниця, В. О. Кузьмінський та ін.; за заг. ред.: І. Д. Зверєвої, Ж. В. Петровича. Київ : Фенікс, 2007. 528 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	1. Історія соціальної роботи : навч. посіб. / уклад. О. О. Кравченко, О. О. Матрос. Умань : РВЦ «Візаві», 2017. 117 с. 2. Соціальна робота з сім'ями: теорії, моделі, ефективні практики : колективна монографія / за ред. В. Петровича, С. Чернети. Луцьк : ФОП Галяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волинь-поліграф», 2021, 342 с.

1	2
Без автора	1. Соціальна політика / за заг. ред. В. М. Пічі та Я. Б. Турчин. Львів : Новий світ, 2018. 318 с. 2. Технології соціальної роботи і соціальної допомоги в умовах трансформаційного періода : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. А. О. Полянничко, А. В. Кирилюк. Суми : ФОП Цьома, 2020. 336 с.
Багатотомні видання	1. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / за заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с. 2. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч.; Ч. І. Сучасні орієнтири та ключові технології / З. П. Кияниця, Ж. В. Петрочко. Київ : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.
Документ з організацією як автором	1. Україна в цифрах. 2020 : стат. зб. / Держ. ком. статистики України. Київ : Консультант, 2021. 350 с.
Словники	1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ, 2005. 1728 с. 2. Плахова О. М. «Саломон Аліса. Шанін Теодор. Аддамс Дж. Ковалевський М. М., Соболев В. О.» Історія соціологічної думки: навчальний енциклопедичний словник-довідник / за ред. В. М. Пічі. Львів : Новий Світ–2000, 2020. С. 219; С. 267; С. 281; С. 528; С. 603. 3. Соціальна робота: словник основних термінів / уклад. О. М. Плахова, І. А. Євдокимова, В. В. Сичова, С. В. Садрицька та ін. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. 104 с.
Автореферати дисертацій	1. Балахтар В. В. Психологія становлення фахівця з соціальної роботи : автореф. дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.05. Київ, 2019. 49 с.
Дисертації	1. Безрукова О. А. Соціальна відповідальність в сучасному українському суспільстві: соціологічна концептуалізація та досвід емпіричного дослідження : дис. ... д-ра соціол. наук : 22.00.04. Запоріжжя, 2015. 36 с. 2. Стрельнікова О. О. Інституціоналізація доброчинної діяльності в умовах сучасного українського суспільства : дис. ... канд. соціол. наук : 22.00.04. Харків, 2012. 212 с.
Законодавчі та нормативні документи	1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.10.2022). 2. Про соціальні послуги : Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19 (дата звернення: 09.06.2022).

1	2
Стандарти	1. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Чинний від 01.07.2016. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2017. 16 с.
Бібліографічні покажчики	1. Соціальна робота з сім'єю [Електронний ресурс] : наук.-допом. бібліогр. покажч. / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека. Електрон. текст. дані. Луцьк, 2021. 154 назви. 2. Соціальна політика. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Соціальна допомога: анот. бібліогр. покажч. / укл. А. О. Ярошенко, І. Б. Савельчук, Д. Д. Бирик. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 206 с.
Частина видання: книги	1. Євдокимова І. А., Бутиліна О. В. Соціальні служби як суб'єкти задоволення потреб внутрішньо переміщених осіб в Україні: проблеми діяльності та перспективні напрями досліджень. <i>Challenges and prospects for the development of social sciences in Ukraine and EU countries: comparative analysis : Collective monograph</i> . Riga : Izdevniecība "Baltija Publishing", 2019. P. 87–103. 2. Sychova V., Khyzhnyak L., Khyzhnyak O., Diulina V. Zapobieganie i przeciwdziałanie przemocy wobec osób starszych w działalności terytorialnych ośrodków pomocy społecznej: doświadczenia Ukrainy (Запобігання та протидія насильству над людьми похилого віку в діяльності територіальних центрів соціального обслуговування: досвід України). <i>Aktualne problemy społeczne Ukrainy i Polski. Aspekty edukacyjne i socjokulturowe: monografia</i> . /red. nauk.: H. Bejger, O. Lisovets, S. Borysiuk. Chełm: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie; Chełmskie Towarzystwo Naukowe, 2021. S. 38–56.
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	1. Вакуленко С. М., Яковенко Т. В. Плюралізація форм сімейного життя в постмодерному суспільстві. <i>Трансформація соціальних інститутів в інформаційному суспільстві</i> : тези доповідей учасників IV Конгресу соціологічної асоціації України, м. Харків, 28–29 жовтня 2021 р. Харків, 2021. С. 244–245. 2. Сичова В. В. Особливості соціального партнерства в Харківській області в умовах російсько-української війни. <i>Партнерська взаємодія у системі інститутів соціальної сфери</i> : зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-пр. конф. (Ніжин, 10 листопада 2022 року) / за заг. ред. О. В. Лісовця та С. О. Борисюк. Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2022. С. 81–83.

1	2
Частина видання: продовжуваного видання	1. Погрібна В. Л. Волонтерський рух як ознака змін у ментальності українців. <i>Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права політологія, соціологія</i>, 2016. Т. 1. № 28. С. 196–203. DOI: https://doi.org/10.21564/2075-7190.28.64046. 2. Сокурянська Л. Г., Вакуленко С. М. Повсякденність сучасної сім'ї: практики та ризики в умовах суспільства, що змінюється (кейс Харкова). <i>Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи»</i>. Харків, 2020. Т. 45. С. 58–68.
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	1. Плахова О. М., Бутиліна О. В. Актуальні напрями соціального менеджменту в суспільстві ризику. <i>Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики</i>. 2021. Вип. 92. С. 103–113. 2. Сичова В., Хижняк Л., Вакуленко С. Підвищення кваліфікації фахівців у сфері соціальної роботи в контексті неперервної освіти. <i>Соціальна робота та соціальна освіта</i>. 2021. № 1 (6). С. 228–240. 3. Сорока Ю. Г., Борисов Р. І. «Соціологія» та «Історія соціології» для «Соціальної роботи»: до концептуалізації соціологічної складової освітньої програми. <i>SOCIOPROSTIR: міждисциплінарний збірник наукових праць з соціології та соціальної роботи</i>. 2021. № 11. С. 6–16. DOI: https://doi.org/10.26565/2218-2470-2021-11-01.
Електронні ресурси	1. Державна служба зайнятості України : веб-сайт. URL: http://www.dcz.gov.ua/ (дата звернення: 22.10.2021). 2. Міністерство соціальної політики : веб-сайт. URL: https://www.msp.gov.ua/ (дата звернення: 22.08.2022). 3. Академічна доброчесність. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна : веб-сайт. URL: https://karazin.ua/osvita/akademichna-dobrochesnist/ (дата звернення: 22.09.2022).

Бланк заяви про проведення перевірки на наявність записів з інших документів

Ректору Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

студента _____
 прізвище, ім'я, по батькові

форма навчання _____
денна, заочна (дистанційна)

ступінь вищої освіти _____
(бакалавр, магістр)

спеціальність/напря́м _____
(код та найменування спеціальності; спеціалізації)

факультет (інститут) _____
(найменування факультету або інституту)

ЗАЯВА

Підтверджую, що текст дипломної роботи (проекту):

(назва роботи)

написаний мною особисто, не містить запозичень із чужих опублікованих результатів (текстів) без належного посилання на авторів та першоджерела, а також не містить свідомої фальсифікації результатів.

Електронна версія роботи, представлена для перевірки на наявність запозичень з інших документів, повністю збігається з друкованою.

Ознайомлений з Порядком проведення перевірки наукових праць, навчально-методичних видань та дипломних робіт (проектів) працівників та здобувачів вищої освіти на наявність запозичень з інших документів.

Дата

Підпис

Приклади тем бакалаврської кваліфікаційної роботи

1. Соціальна профілактика торгівлі людьми із застосуванням методу форум-театру.
2. Розвиток волонтерських ініціатив і програм у громадах на деокупованих територіях.
3. Соціальна діагностика та профілактика ігрової інтернет-залежності підлітків.